

Onsdag den 25. oktober 2023 fik De grå Sæler besøg af vores tidligere havneassistent Jens Christian Worm Gotfredsen.

Jens Christian fortalte om sin sidste grønlandsfærd i sommeren 2023. Han tog os med ud i en verden, hvor alt foregår på naturens præmisser. Nationalparken, som kun få får lov til at besøge. En fascinerende tur under guidning af en veloplagt fortæller. En måned med 3 uger i RIB-båd i området syd for Daneborg. Daneborg er det fungerende hovedkvarter for slædepatruljen Sirius. Sirius gennemfører overvågning, suverænitethævvelse og varetager derudover politimyndigheden i verdens største nationalpark i Nordøstgrønland. Der er meget strenge regler for, hvad man må. Man forsøger virkelig at beskytte naturen.

Formålet med turen var at vedligeholde fangstmandshytterne langs kysten. Turen var finansieret af Aage V. Jensens Fonde.

J. C. tog afsted med 2 andre Sirius kammerater fra årgang 1977. Han kan godt huske, hvordan det var, da han var ung, men erkender dog, at han ikke længere er 25 år. De tre startede sidst i august. Den første del af turen fløj de fra København til Island. Dagen efter fløj de op til Ella Ø og Daneborg. De er Nanok Nordhold. Der er desuden et Nanok Sydhold. Nanok er en forening som restaurerer fangsthytter fra fangstmandstiden. I år skulle de op for at reparere et hus, som hedder Kulhus.

På Ella Ø havde Lauge Koch hovedstationen Ørnereden som udgangspunkt for hans opmåling af området. I 1931 byggede ekspeditionsleder og geolog Lauge Koch en station på stedet. Stationen fik navnet Ørnereden. Under 2. Verdenskrig blev stationen anvendt som base af den militære slædepatrulje. 1947-54 anvendte Lauge Koch atter huset, som er velbevaret og som fortsat eksisterer. Samme sted har Slædepatruljen og Fangstkompaniet Nanok deres sommerbase, hvorfra førstnævnte med kutter udlægger depoter i området og sidstnævnte med båd vedligeholder hytter m.m. i regionen.

I 2022 blev materialer til ekspeditionen sendt op, så de havde materialer, hvis forsyningskibet var forsinket. Det var skibet i år. Materialerne lå klar til Nanok-folkene ved hytterne. Materialerne var enten fløjet eller sejlet ud til hytterne.

Vi så fantastiske billeder fra deres tur. På Sandøen ved Daneborg var der tidligere mange hvalrosser. Da fangstmændene begyndte at komme deroppe, skød de første 50 hvalrosser. Så havde de hundefoder til hele sæsonen. Hvalrossernes antal er gået støt ned ad bakke. Antallet af ræve er også gået drastisk ned. Antallet af lemminger er reduceret kraftig de sidste år. Derfor er polarrævenes antal også reduceret. Rensdyrene forsvandt i slutningen af 1800-tallet. Sådan er det stort set hele vejen op og ned ad kysten. Der er ikke meget vildt tilbage. Store stormmåger og gråmåger er der dog mange af.

Moskusokserne trækker længere og længere nordpå. De søger kulden.

Under turen var de inde i mange små hytter.

Når de var i land, var der altid en mand på båden. Båden var deres livline. De skulle ikke risikere, at de skulle ringe på deres satellittelefon til Sirius og sige: "Der står 3 gamle fjolser heroppe, som har mistet deres båd". I hytterne ligger der en bog, hvor man skriver sig ind. Man skriver, hvorfra man kommer, og hvor man agter sig hen. En af hytterne var bygget i sten år cirka 1909. 2 mand levede i hytten, indtil fangstmængden blev for lille.

De tre nanokker renoverede hytten i Kulhus. Vi så billeder fra deres arbejde. De forsøgte at renovere hytten til den stand hytten tidligere var bygget i. Da de tog afsted, var det faktisk svært at sige farvel. Der blev sat skodder for vinduerne, så isbjørnene ikke kunne komme ind. Enkelte bjørne havde dog tavet på at brække skodderne op. Navnet Kulhus stammer fra de kul, som ligger på jorden. Man kan samle kul i en spand, og putter dem i komfuret.

(Galleri Nordlys. Jens Christian Worm Gotfredsen)

De var utrolig heldige med vejret. Sigtbarheden var fin. Dyreliv er man altid interesseret i. Der er ikke meget dyreliv i området. Vi så billeder af rider, gråmåger, en remmesæl og en isbjørn. Bjørnene er presset, fordi der ikke er havis. Derfor kan de ikke fange sæler. Ekspeditionsdeltagerne så også trækkende gæs, rødstrubet lom og stenpikker. Ulvespor blev også observeret, men de så desværre ingen ulve, men ulvene var der. De sejlede rundt i et meget varieret landskab.

Gletsjerne trækker sig tilbage, og det går utrolig hurtig. Langs kysterne i Østgrønland vil temperaturen stige 4 – 5 grader frem til år 2100. Når isen er væk, bliver skrænterne eroderet. En dag smed en aktiv bræ en kæmpe isklump i havet. De var heldigvis på den rigtige side af stendiget. Isen smadrede alt på vejen ned, og der opstod en kæmpe issky. Tingene bliver sat i perspektiv. Pludselig bliver mennesket lille. Man skal have respekt for naturens kræfter. Jens Christian fortalte at permafrosten smelter. Det forårsager store huller, som kan bevirke, at huse kan forsvinde. Der er desuden udslip af metan – en af de voldsomme drivhusgasser. Det er rigtig uhyggeligt.

I 1942 var tyskerne meget interesseret i at lave små vejrstationer i Hansabugt. Hvis man ved, hvordan vejret er i Nordøstgrønland, ved man stort set, hvordan vejret bliver ned over Atlanten og i Europa. Tyskerne blev opdaget af danske fangstmænd. Informationerne blev videregivet til amerikanerne, som så fløj op og bombede vejrstationerne sønder og sammen.

Vi fik mange spændende historier. Historier, som der desværre ikke blev plads til i denne artikel.

Jens Christian sluttede med at sige, at det var sidste gang, han skulle derop. Men næste år tager han nok alligevel derop igen 😊

Jens Christian indledte fortællingen med at sige, at sælerne har et godt sammenhold. Vi gav ham som tak for et flot foredrag et bragende bifald.